

Index rovnosti žen a mužů 2017: Česká republika

Index rovnosti žen a mužů 2017 zkoumá pokrok a výzvy, pokud jde o dosažení rovnosti žen a mužů v celé Evropské unii v letech 2005 až 2015. Na škále od 1 (naprostá nerovnost) do 100 (naprostá rovnost) měří rozdíly mezi ženami a muži v klíčových oblastech politického rámce EU (práce, peníze, znalosti, čas, moc a zdraví). Index rovněž měří násilí na ženách a protínající se nerovnosti. Jedná se o přidružené oblasti, které jsou součástí rámce indexu rovnosti žen a mužů, ale nemají dopad na celkový výsledek. Protínající se nerovnosti ukazují, jak se genderové nerovnosti protínají s nerovnostmi spojenými s věkem, vzděláním, složením rodiny, zemí narození a zdravotním postižením. Index rovnosti žen a mužů nabízí výsledky pro každou klíčovou oblast a podoblast Indexu pro EU a jejich 28 členských států (1).

Pokrok v rovnosti žen a mužů v České republice za období 2005–2015

V Indexu rovnosti žen a mužů 2017 dosáhla Česká republika výsledku **53,6 bodu ze 100**, což odpovídá jejím výsledkům z roku 2005. Tento výsledek je necelých 13 bodů pod průměrem EU-28. Česká republika je jedním ze tří členských států EU, které nedosáhly v období let 2005 až 2015 žádného pokroku, pokud jde o rovnost žen a mužů. Umístila se na 23. místě v EU, což představuje pokles o šest příček ve srovnání s rokem 2005. Výsledky ve všech oblastech jsou pod průměrem EU-28.

Nejvyššího výsledku, co se týče rovnosti žen a mužů, dosáhla Česká republika v oblasti **zdraví**, kde se umístila na 17. místě v EU. Výsledek týkající se přístupu ke službám lékaře a stomatologa je osmý nejvyšší v EU.

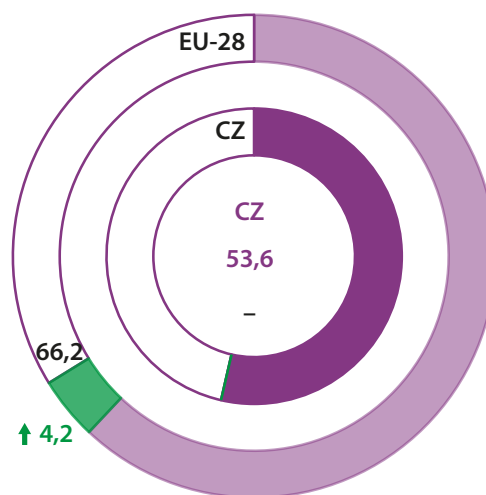
K největšímu zlepšení došlo v oblasti **času**, který na úrovni EU-28 zaznamenal pokles. Rovnost žen a mužů se zejména zlepšila s ohledem na rozvržení času na společenské aktivity. Výsledek České republiky v oblasti času je však druhý nejnižší.

Rovnost žen a mužů v oblasti **práce** od roku 2005 stagnovala. Je zde prostor pro zlepšení, zejména v dílčí oblasti segregace a kvality práce, kde se Česká republika v EU-28 umístila na 27. místě.

Situace je lepší v oblasti **peněz**. Česká republika dosáhla nejvyššího výsledku v EU-28 v oblasti rovnosti žen a mužů, pokud jde o míru rizika chudoby a rozdělení příjmů. Česká republika si polepšila o dvě příčky v oblasti peněz a zaujala 16. místo.

Výsledek v oblasti **znalostí** se zvýšil, ale přetrvávají výzvy spojené s nerovnoměrnou koncentrací žen a mužů v některých studijních oborech.

Nejnižšího výsledku bylo dosaženo v oblasti **moci**, kde došlo k poklesu kvůli zhoršení rovnosti žen a mužů v ekonomické sféře. V oblasti ekonomické moci dosáhla Česká republika nejnižšího výsledku v EU-28.

↑↓ Rozdíl v hodnocení mezi lety 2005 a 2015

(1) Index rovnosti žen a mužů 2017 vychází z údajů Eurostatu (statistika o vzdělání, šetření pracovních sil EU, evropské dotazníkové šetření o zdravotním stavu, statistika EU v oblasti příjmů a životních podmínek, zjišťování o struktuře výdělků), dále z údajů nadace Eurofound (evropský průzkum kvality života, průzkum o pracovních podmínkách v Evropě), z databáze genderových statistik institutu EIGE (ženy a muži v rozhodovacím procesu) a z údajů průzkumu Agentury pro základní práva o násilí na ženách. Referenčním rokem je rok 2015 (v případě prolínajících se nerovností pak rok 2014). Věk referenčního vzorku pro ukazatele je buď 15+, 16+ nebo 18+ v závislosti na zdroji.

Práce

V oblasti práce pokrok v rovnosti žen a mužů stagnoval. I nadále je značným problémem segregace na trhu práce.

Míra zaměstnanosti (ve věkové skupině 20–64) je 66 % žen versus 83 % mužů. Celková míra zaměstnanosti činí 75 % a Česká republika již dosáhla národního cíle stanoveného ve strategii Evropa 2020 (EU2020).

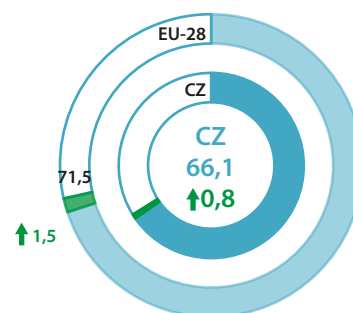
Pokud se zohlední počet odpracovaných hodin, činí míra zaměstnanosti přepočtená na ekvivalent plného pracovního úvazku (full-time equivalent, FTE) 46 % u žen versus 65 % u mužů.

V případě žen a mužů žijících v páru s dětmi činí míra zaměstnanosti přepočtená na ekvivalent plného pracovního úvazku u žen 63 % oproti 94 % u mužů. Tento genderový rozdíl je pětikrát větší než rozdíl u párů bez dětí. Míra zaměstnanosti přepočtená na ekvivalent plného pracovního úvazku se zvyšuje a genderový rozdíl se zmenšuje se stoupající úrovní dosaženého vzdělání.

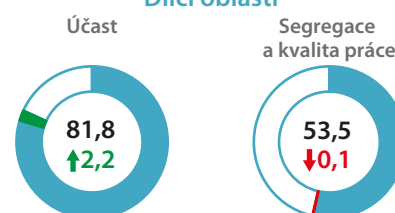
Na částečný úvazek pracuje 10 % žen – oproti 3 % mužů. Průměrně ženy pracují 39 hodin týdně oproti 42 hodinám týdně v případě mužů. Z důvodu pečovatelských povinností buď z trhu práce odejde, nebo pracuje na částečný úvazek 10 % žen v produktivním věku oproti 0,1 % mužů v produktivním věku.

Se segregací mužů a žen na trhu práce se ve svém životě setkávají ženy i muži. Ve vzdělávání, zdravotnictví nebo v oblasti sociálních prací pracuje téměř 24 % žen – oproti 5 % mužů. Zhruba pětikrát více mužů (44 %) než žen (9 %) pracuje v povoláních souvisejících s přírodními vědami, technologiemi, inženýrstvím a matematikou (STEM).

Oblast práce

Díličí oblasti

Peníze

Situace v oblasti peněz se zlepšila díky posílení rovnosti žen a mužů v oblasti výdělků a příjmů, ale stagnovala, pokud jde o chudobu a rozdělení bohatství.

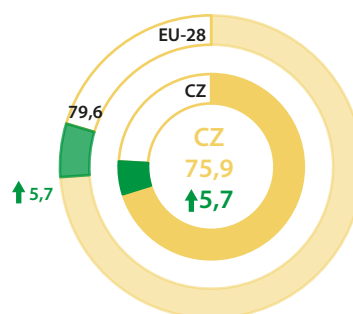
Průměrné měsíční výdělky žen a mužů se zvýšily, ale genderový rozdíl zůstal takřka stejný. Ženy vydělávají měsíčně asi o 23 % méně než muži.

V případě párů s dětmi a lidí ve věku 50–64 let je genderový rozdíl ve výdělcích vyšší než průměrný.

Populace žen a mužů, kteří jsou ohroženi chudobou, zůstává beze změny. Kromě toho jsou ženy ohroženy chudobou o něco více než muži (10 % žen a 7 % mužů). Jeden rodič samoživitel ze tří čelí riziku chudoby bez ohledu na to, zda je to muž, či žena.

Nerovnosti v rozdělení příjmů se snížily, ale genderový rozdíl mezi ženami a muži se mírně zvýšil. Rozdíl v odměňování žen a mužů je 23 % v neprospěch žen. V roce 2012 měly ženy nižší důchody než muži a genderový rozdíl činil 14 %. Průměr EU-28 je 16 % u rozdílu odměňování žen a mužů a 38 % u důchodů.

Oblast peněz

Díličí oblasti

Znalosti

Výsledek v oblasti znalostí se zlepšil. Rovnost žen a mužů se zlepšila v oblasti dosaženého vzdělání i oblasti účasti na vzdělání, ale naopak se zhoršila, pokud jde o segregaci ve studijních oborech.

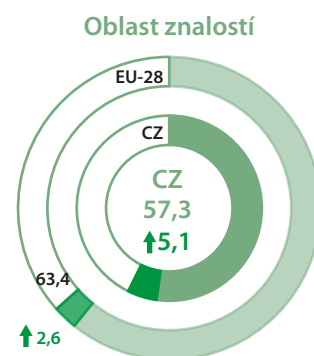
Počet absolventů terciárního vzdělávání se značně zvýšil, zejména u žen absolventek terciárního vzdělávání. Ukončeného terciárního vzdělávání dosáhlo 18 % žen a mužů. Genderový rozdíl, který v roce 2005 byl v neprospěch žen, téměř zmizel.

Terciární vzdělání získalo pouze 9 % žen se zdravotním postižením oproti 19 % žen bez zdravotního postižení. U mužů pak 12 % osob se zdravotním postižením a 21 % osob bez zdravotního postižení.

Česká republika se blíží splnění národního cíle v rámci strategie Evropa 2020, podle kterého má získat terciární vzdělání 32 % osob ve věku 30–34 let. Současný podíl činí 30 %.

Účast žen a mužů na celoživotním učení se zvýšila.

Genderová segregace v oblasti znalostí je i nadále velkou výzvou. 40 % žen studentek je soustředěno v oblasti vzdělávání, zdravotnictví a sociální péče, humanitních věd a věd o umění, přičemž mužů studentů je v této oblasti pouze 18 %.

Čas

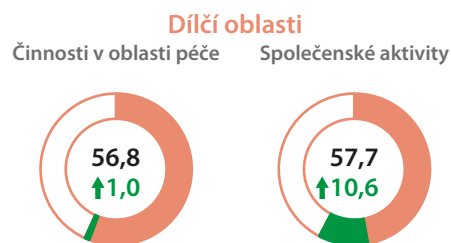
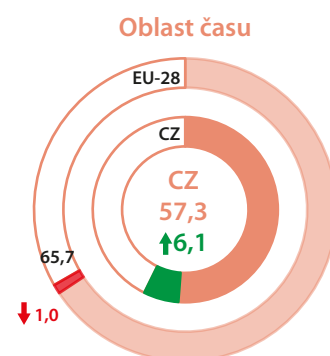
V oblasti času se výsledek zlepšil. Je to dáno tím, že se čas na společenské aktivity rozdělil mezi muže a ženy rovnoměrněji.

Ženy na sebe berou více povinností souvisejících s péčí o rodinu. 33 % žen oproti 20 % mužů pečuje o členy rodiny a vzdělává je alespoň jednu hodinu denně. Zapojení do pečovatelských povinností se zvyšuje s úrovní vzdělání dané osoby, a to jak u žen, tak u mužů. Mezi páry s dětmi je do činností denní péče zapojeno 70 % žen oproti pouze 48 % mužů.

67 % žen každý den alespoň jednu hodinu vaří a vykonává domácí práce oproti pouze 16 % mužů. Genderový rozdíl se od roku 2005 mírně snížil a je větší u žen a mužů žijících v páru s dětmi, kde 86 % žen a 12 % mužů každý den vaří a vykonává domácí práce.

Nerovné rozdělení času doma se přenáší i na společenské činnosti. 28 % mužů se účastní sportovních, kulturních a volnočasových aktivit mimo domov ve srovnání s pouze 23 % žen. Účast na dobrovolnických a charitativních činnostech je mírně vyšší u žen než u mužů.

Do zařízení poskytujících péči o děti jsou přihlášena 3 % dětí do tří let věku a 78 % dětí ve věku od tří let do zahájení školní docházky. Česká republika nesplňuje ani jeden ze dvou „barcelonských cílů“, jimiž je mít v rámci zařízení poskytujících péči o děti alespoň 33 % dětí do tří let věku a 90 % dětí ve věku od tří let do zahájení školní docházky.

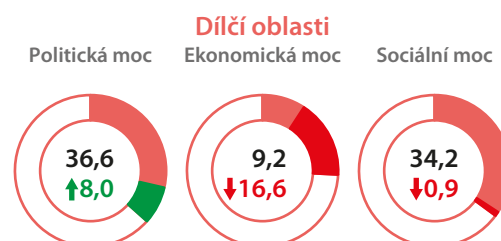
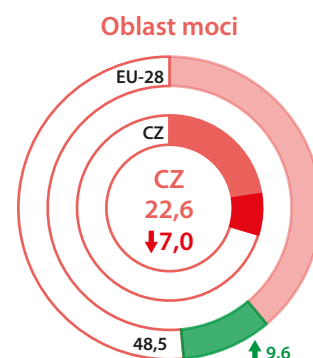
Moc

Výsledek v oblasti moci poklesl, většinou kvůli tomu, že v hospodářské sféře je v rozhodovacích pozicích málo žen.

Nárůst v dílčí oblasti politické moci je dán vyrovnanějším podílem žen na ministerstvech a v parlamentu. V roce 2015 bylo ministryň 17 % – oproti 14 % v roce 2005. V parlamentu ženy tvořily v roce 2015 20 % – oproti 14 % v roce 2005. Situace se rovněž mírně zlepšila v krajských a místních zastupitelstvech.

Podíl žen ve správních radách veřejně obchodovaných společností se mírně snížil z 10 % na 9 %. Ženy se v roce 2015 zcela vytratily z rady centrální banky, zatímco v roce 2005 měly 17 % křesel.

Ženy tvoří 30 % členů správních rad v organizacích, které financují výzkum. Ženy tvoří asi 15 % členů rad v organizacích veřejnoprávního vysílání. Ve sportu tvoří ženy pouze 7 % členů nejvyšších rozhodovacích orgánů vnitrostátních organizací olympijských sportů.

Zdraví

Výsledek v oblasti zdraví se mírně zlepšil.

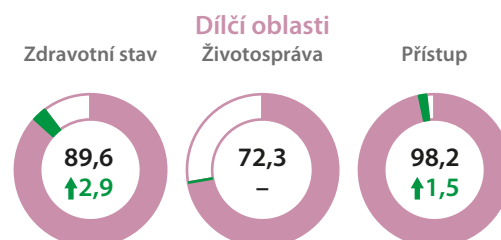
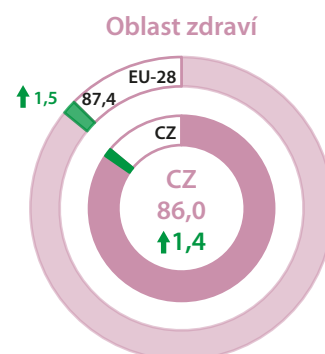
Dílčí oblast zdravotního stavu měří vnímání zdraví, naděje dožití a střední délku života prožitou ve zdraví. Rozdíly mezi ženami a muži se zmenšily ve všech třech oblastech.

Naděje dožití se zvýšila jak u žen, tak u mužů. Ženy průměrně žijí téměř o šest let déle než muži. Ženy mají rovněž mírně vyšší střední délku života prožitou ve zdraví, ale rozdíl je mnohem menší (1,3 roku).

60 % žen a 63 % mužů hodnotí své zdraví jako „dobré“ nebo „velmi dobré“. Míra spokojenosti se zvyšuje s úrovní vzdělání a genderový rozdíl je větší u lidí s nižší úrovní vzdělání než mezi vysoce vzdělanými lidmi.

V roce 2015 byly oproti roku 2005 uspokojeny zdravotní a stomatologické potřeby více žen a mužů, což pomohlo zlepšit výsledek v oblasti přístupu.

46 % mužů nadměrně kouří nebo pije – ve srovnání s asi 27 % žen. Současně se více mužů než žen zapojuje do zdravé životosprávy (fyzické činnosti a/ nebo konzumace ovoce a zeleniny).

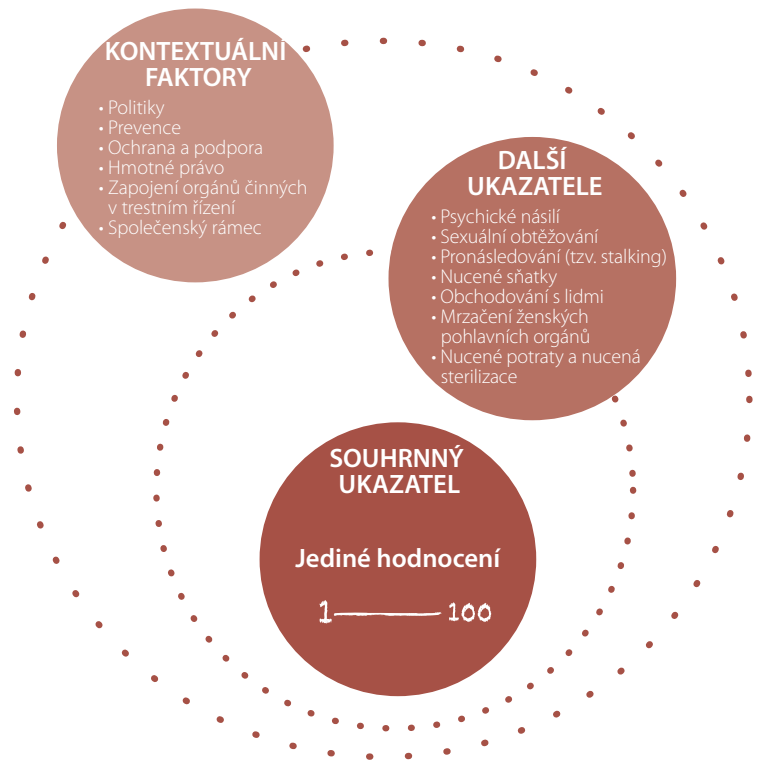

Násilí

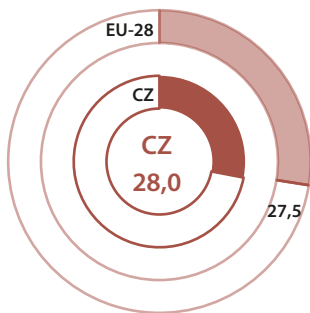
Násilí na ženách je součástí Indexu rovnosti žen a mužů jako přidružená oblast. To znamená, že výsledky v oblasti násilí nemají vliv na konečný výsledek v rámci Indexu rovnosti žen a mužů. Ze statistického hlediska neměří na rozdíl od hlavních oblastí oblast násilí rozdíl mezi ženami a muži. Místo toho měří a analyzuje zkušenosti žen s násilím. Na rozdíl od jiných oblastí celkovým cílem není snížit rozdíl v oblasti násilí mezi ženami a muži, ale zcela násilí vymýtit.

Vysoký výsledek v Indexu rovnosti žen a mužů znamená, že země se blíží k dosažení genderově rovnoprávné společnosti. Avšak v oblasti násilí platí, že čím vyšší bodový výsledek, tím závažnější je v dané zemi fenomén násilí na ženách. Na stupnici od 1 do 100 představuje hodnota 1 stav, kdy násilí neexistuje, a hodnota 100 stav, kdy je násilí na ženách naprosto běžné, velmi závažné a utajované. Nejlépe si vedoucí zemí je proto ta, která má nejnižší bodový výsledek.

Rámec měření v oblasti násilí

Oblast násilí

Výsledek České republiky v oblasti násilí činí 28,0, což je blízko průměru EU, který činí 27,5.

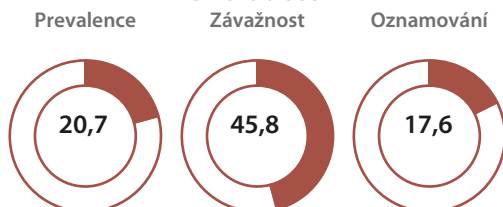
V České republice zažilo fyzické a/nebo sexuální násilí alespoň jednou od 15 let věku 32 % žen.

17 % žen, které v uplynulých 12 měsících zažily fyzické a/nebo sexuální násilí ze strany jakéhokoliv pachatele, o tom nikomu neřeklo. Tento podíl je vyšší než průměrný podíl v EU, který činí 13 %.

Na úrovni celé společnosti stojí násilí na ženách Českou republiku podle odhadů 4,7 miliardy EUR ročně formou ztráty hospodářského výkonu, využití služeb a osobních nákladů ⁽²⁾.

Oblast násilí tvoří tři dílčí oblasti: **prevalence**, která měří, jak často k násilí na ženách dochází; **závažnost**, která měří zdravotní následky v souvislosti s násilím; a **zveřejňování**, které měří nahlašování násilí.

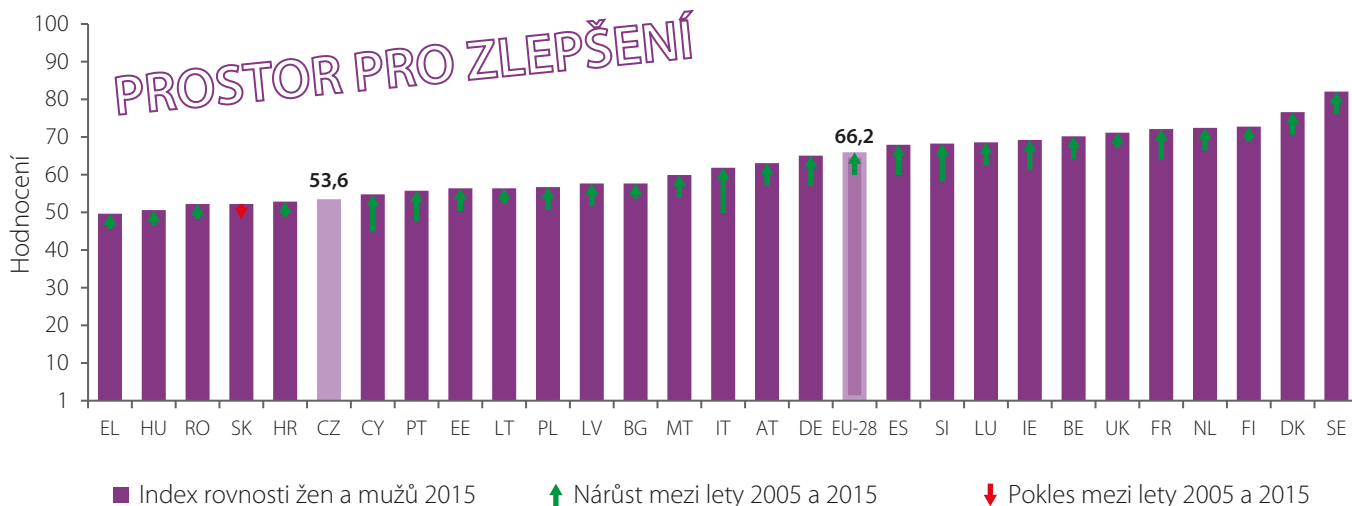
Dílčí oblasti

⁽²⁾ Jedná se o analýzu na úrovni EU s cílem odhadnout náklady ve třech hlavních rozměrech: služby, ztráta hospodářského výkonu a bolest a utrpení obětí. Odhady byly extrapolovány na EU na základě případové studie ze Spojeného království, a to s ohledem na velikost populace. ElGE, *Estimating the costs of gender-based violence in the European Union (Odhad nákladů spojených s násilím na základě pohlaví v Evropské unii)*, Úřad pro publikace Evropské unie, Lucemburk, 2014, s. 142 (dostupné na internetové stránce: <http://eige.europa.eu/sites/default/files/documents/MH0414745EN2.pdf>).

Jedinečné funkce a výhody Indexu rovnosti žen a mužů 2017

Z výsledků vyplývá, že hodnocení České republiky v Indexu rovnosti žen a mužů je pod průměrem EU-28, existuje tedy značný prostor pro zlepšení, zejména v oblasti moci. K dosažení plné rovnosti žen a mužů je třeba cílenějšího a holističtějšího přístupu k rovnosti žen a mužů.

Index rovnosti žen a mužů:

- sleduje pokrok v oblasti rovnosti žen a mužů v čase v celé EU,
- pomáhá rozhodovacím orgánům při posuzování, kolik členským státům zbývá k dosažení rovnosti žen a mužů,
- ukazuje různé dopady politik na úrovni EU a členských států pro ženy a muže,
- umožňuje provádět smysluplnou genderovou analýzu a srovnávání mezi různými politickými oblastmi,
- podporuje tvorbu a provádění politik a právních předpisů v oblasti rovnosti žen a mužů,
- zvyšuje povědomí rozhodovacích orgánů a veřejnosti o pokroku a problémech při provádění politik v oblasti rovnosti žen a mužů,
- poukazuje na nedostatek údajů a volá po harmonizovaných a srovnatelných údajích, které jsou roztrženy podle pohlaví a dostupné pro všechny členské státy.

Přečtěte si více o Indexu rovnosti žen a mužů 2017

- Hlavní zpráva (2017)
- Hlavní závěry (2017)
- Šnečím tempem k rovnosti žen a mužů: informativní přehled (2017)
- Metodická zpráva (2017)
- Rámec měření násilí na ženách (2017)
- Prolínající se nerovnosti (bude zveřejněno)

Více informací o Indexu rovnosti žen a mužů a kompletní údaje za Českou republiku naleznete na stránce <http://eige.europa.eu/gender-equality-index>

Evropský institut pro rovnost žen a mužů

Evropský institut pro rovnost žen a mužů (EIGE) je znalostním centrem EU v oblasti genderové rovnosti. Institut EIGE podporuje tvůrce politik a všechny příslušné orgány v jejich úsilí o zajištění rovnosti mezi ženami a muži pro všechny Evropany. Poskytuje specifické odborné znalosti a srovnatelné a spolehlivé údaje o genderové rovnosti v Evropě.

© European Institute for Gender Equality, 2018
Reprodukce povolena pod podmínkou uvedení zdroje.

European Institute for Gender Equality
Gedimino pr. 16
LT-01103 Vilnius
LITVA

Kontaktní údaje

<http://eige.europa.eu/>
facebook.com/eige.europa.eu
twitter.com/eurogender
youtube.com/user/eurogender
eige.sec@eige.europa.eu
+370 52157444

Paper: MH-02-18-180-CS-C 978-92-9470-495-5 10.2839/124686
PDF: MH-02-18-180-CS-N 978-92-9470-496-2 10.2839/130445